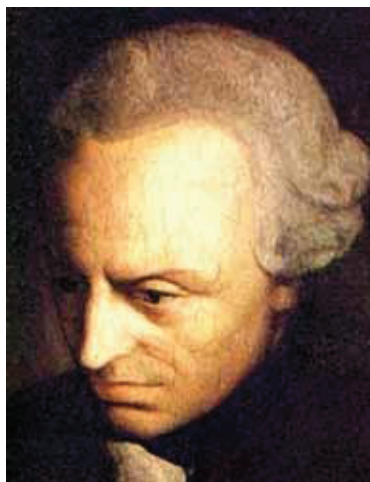

Kant

Af: Finn Boelsmand, lektor i fysik og kemi.

Immanuel Kant (1724-1804), tysk filosof. Ansat ved Albertus-Universität Königsbergs (=universitetet i Königsberg, nu: Immanuel Kant Baltic Federal University, Kaliningrad, Rusland). Underviste i: praktisk filosofi, teologi, pædagogik, geografi, logik, matematik og metafysik. Professor i matematik. Skrev bl.a.:

Figur 1. Immanuel Kant (ca. 1790)

- *Kritik der reinen Vernunft*, 1. udgave (1781) (2002, da, Kritik af den rene fornuft.)
- *Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik* (1783) (2007, da, Prolegomena til enhver fremtidig metafysik, der skal kunne fremtræde som videnskab. Prolegomena = indledende diskussion.)
- *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten* (1785) (1996, da, Grundlæggelse af sædernes metafysik.)
- *Kritik der reinen Vernunft*, 2. og forbedrede udgave (1787)
  - o Mennesket erkender verden både med sanserne **og** fornuften. Vi ser verden som fænomener, altså som den er givet *for os* [Ding für uns], hvorimod verden *i sig selv* [Ding an sich] er uden for vores sanseerfaring. Imidlertid indeholder vores fornuft anskuelserformerne: tid, rum, årsagslov. Disse går forud for erfaring [a priori], mens den efterfølgende erfaring [a posteriori] er præget af anskuelserformerne.

- *Kritik der praktischen Vernunft* (1788) (2000, da, Kritik af den praktiske fornuft.)
  - o Om de store spørgsmål, som angår hele virkeligheden:
    - Har mennesket en udødelig sjæl?
    - Findes der en Gud?
    - Har mennesket en fri vilje?
    - Består naturen af nogle udelelige mindstedele?
    - Er verdensrummet endeligt eller uendeligt?
  - o indså Kant, at han hverken kunne bevise eller modbevise dem/besvare dem. Disse spørgsmål må overlades til menneskets tro. (Han tror selv på de 3 første og kalder dem "praktiske postulater" – de kan ikke bevises/modbevises, men har betydning for menneskets morallov.) Kant argumenterer for at der findes en universel grundlæggende morallov, der går forud for enhver erfaring:
  - o "Du skal altid handle sådan, at du samtidig ønsker at den regel, hvorefter du handler, skal kunne blive en almen lov." (Det "kategoriske imperativ".)
  - o "Du skal altid behandle et menneske som et mål i sig selv og ikke alene som et middel for at opnå noget andet."

Litteratur:

http://da.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Immanuel_Kant_\(painted_portrait\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Immanuel_Kant_(painted_portrait).jpg)
http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Oplysningstiden,_engelsk_deisme_og_kritisk_filosofi/Filosoffer_1700-t._-_Tyskland_-_biografier/Immanuel_Kant
http://de.wikipedia.org/wiki/Albertus-Universit%C3%A4t_K%C3%B6nigsberg#Philosophie_und_Literatur
http://en.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant_Baltic_Federal_University

Figur 2. Anskuelse/observation/empiri.